

Univerzitetska misao - časopis za nauku, kulturu i umjetnost [ISSN: 1451-3870]

Vol. 18, str. 88-100, 2019 god., web lokacija gde se nalazi rad: <http://um.uninp.edu.rs>

Tematska oblast u koju se svrstava rad: Društvene i humanističke nauke / podoblast: Pedagogija

Datum prijema rada: 19.07.2018.

Datum prihvatanja rada: 03.04.2019.

doi: doi: 10.5937/univmis1918088K

Originalni naučni rad

STEPEN UKLJUČENOSTI OČEVA U VASPITNO-OBRAZOVNOM PROCESU DECE

Suada Kadrić

Novi Pazar, Srbija

suada.a.kadric@hotmail.com

Mustafa Fetić

Univerzitet u Novom Pazaru, Srbija

mustafa.fetic@uninp.edu.rs

Apstrakt

Vaspitni uticaj oca zavisi od: položaja porodice i žene u društvu, preovlađujućeg tipa porodice datom vremenu i sredini, modelu braka roditelja, usklađenosti njihovih bračnih odnosa i shvatanja o ulozi partnera u braku, strukture porodice, očevog viđenja sopstvene uloge u porodici i njegovog zadovoljstva očinstvom, vrste i stepena njegovog uključivanja u neposrednu negu deteta, očevih ličnih karakteristika, pola deteta.

Empirijskih podataka bilo je malo do 70-ih godina, kada je „otkriveno da su i očevi roditelji“. Promenjena su teorijska shvatanja o ulozi roditelja u dečijem razvoju, kao što je promenjeno i stvarna uloga oca u porodici, za tradicionalnu patrijarhalnu porodicu u industrijskom društvu, u kojoj je otac jedini ekonomski oslonac, zaposlen van kuće i samo se povremeno bavi decom, dok je majka zadužena za domaćinstvo i potpunu brigu o deci – moglo je važiti shvatanjem da otac nema značajnu ulogu u detetovom razvoju do treće godine („vaspitni matrijarhat“, „društvo bez oca“), kada počinje za dete predstavnika autoriteta, glavni faktor ograničavanja ponašanja, prenosilac društvenih, moralnih i kulturnih vrednosti, veza sa svetom van porodice.

Ključne riječi: Otac, vaspitanje i obrazovanje, porodica.

THE DEGREE OF INVOLVEMENT OF FATHERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF CHILDREN

Abstract

The father's influence depends on: the position of the family and the woman in the society, the prevailing type of family given to the time and the environment, the model of parent marriage, the conformity of their marital relationships, and the understanding of the role of the partner in marriage, the family structure, the father's view of his own role in the family and his satisfaction with paternity, the type and degree of his involvement in the immediate care of the child, the father's personal characteristics, the half-child.

Empirical data were only a little over 70 years ago, when "parents were found to be fathers". Theoretical perceptions about the role of parents in child development have changed, as the father's family role in the family has changed, for the traditional patriarchal family in an

industrial society, where the father is the only economic support, employed outside the home and only occasionally deals with children, while the mother in charge of the household and the full care of children - could have been validated by the fact that the father does not play an important role in the child's development until the third year ("matriarchate maturity", "society without father"), when starting with the child of representatives of authority, a factor of limiting behavior, a transporter of social, moral and cultural values, a connection with a world outside the family.

Keywords: Father, upbringing and education, family.

RODITELJI KAO VASPITAČI ZNAČAJ EMOCIONANE ZRELOSTI RODITELJA

Poznavati osnovne zakonitosti psihičkog razvoja deteta kao i mentalne principe odgoja deteta je svakako veoma važno, ali nedovoljno da bi dete izraslo u psihički zdravu ličnost. Poznato je da su neki vrhunski pedagozi, koji su napisali i po nekoliko knjiga o odgoju dece i koji su se posebno bavili problemima vaspitno zapuštene dece, imali i sami vaspitno zapuštenu decu. Na drugoj strani imamo primere pojedinih nepismenih ljudi koji su uspeali da pravilno odgoje svoju decu (da im deca izrastu u psihički stabilne i zrele osobe). Ovde je presudnu ulogu imao faktor emocionalne zrelosti roditelja. F. Berjen (1944) je rekao: "Najbolji roditelji nisu oni koji znaju najviše o fizičkom, mentalnom i emocionalnom razvoju deteta, nego oni koji su i sami dobro prilagođene i integrisane ličnosti". Moramo doduše, dodati da znanje ipak olakšava pristup odgoju dece. (Jovanović B., 1998)

"Odnos roditelja prema deci treba da je srdačan pošto je dokazano da će deca više oponašati ponašanje roditelja ako postoji srdačan odnos roditelja prema njima nego ako ne postoji. Takođe lakše dolaziti do formiranja osećanja odgovornosti, a osim toga, lakše i češće se javiti osećanje krivice kod deteta ako pristupi suprotno zahtevima roditelja. Deca su takođe privrežnija roditeljima koji su srdačni prema njima. Dete je, osim toga, motivisano da stekne odobravanje roditelja a izbegne neodobravanje." (Jovanović B., 1998,; 88.)

Ako su roditelji uspostavili srdačan odnos s detetom, oni mogu koristiti i tzv. psihološko kažnjavanje, tj. povremeno manifestovati „kiselost” i mrzovoju kada dete napravi neki prestup, a što će izazvati osećanje krivice kod deteta. Kod deteta postoji intezivna potreba za podrškom i ljubavi pa „kiselost” roditelja i te kako ima efekta na njegovo negativno ponašanje.

Za pravilan razvoj deteta veoma je važan sklad između roditelja. Naskalad između roditelja dovodi do konflikta u samom detetu jer dete voli oba roditelja i želi da se roditelji međusobno vole. Deca iz porodica u kojima vladaju sukobi među roditeljima su obično ljubomorna, sebična, emocionalno nestabilna, strašljiva, svadljiva i pate od osećanja nesigurnosti. (Milić A., 1987)

Zbog toga neki stručnjaci smatraju da je bolje za decu da se roditelji između kojih postoji težak nesavladiv sukob razvedu, nego da žive zajedno samo zbog dece. Neka istraživanja pokazuju da je najvažniji uslov za srećan brak emocionalna stabilnost supružnika, a najvažniji faktor od koga zavisi ova stabilnost je srećan brak

njihovih roditelja. Posebno je važno da bude srećan brak roditelja sa muževljeve strane. (Milić A.,1987)

Majka kao vaspitač

“Postoje biološki, socijalni, ekonomski, običajni i drugi razlozi zbog kojih je žena uvek smatrana za “hraniteljicu” (grčki: thelia) i “tvorateljicu života” (hebrejski: Eve), odnosno prvog i često najvažnijeg vaspitača svoje dece. Međutim, sa njenom znato izmenjenom ulogom i emancipacijom u savremenom društvu započeli su sporovi oko karaktera ove uloge i mogućnosti da se ona zameni ili dopuni nekim drugi licem ili institucijom. “(Jovanović B., 1998, :89.)

Zahvaljujući rezultatima istraživanja Dž. Boulbija (Bowlby) i R. Spica (Spitz) odbačene su predrasude dominante između dva rata, kada je majkama sugeriran bezličan, sterilan i prenaplašeno higijenski odnos prema deci. Oni su ukazali na suštinsku potrebu da beba i malo dete dožive topao, intiman i kontinuiran odnos sa svojom majkom, u kome će oboje naći zadovoljstvo. Nezadovoljavanje ove potrebe dovodi do “materinske uskraćenosti” sa veoma štetnim posledicama. Ukazano je da materinska ljubav u detinjstvu važna za mentalno zdravlje isto kao vitamini i proteini za fizičko.

Odnos između majke i deteta uspostavlja se već pre rođenja i zavisi od toga koliko je dete željeno, prilagođavanja majke zahtevima svakog stadijuma trudnoće i odsustva izraženiye anksioznosti. Majka je aktivnija u svojo diadi sa detetom u toku prve godine njegovog života kada započinje sa vaspitnim uticajima. Tada je njen najvažniji zadatak da svoje postupke uskladi sa potrebama koje dete izražava raznim znacima (izrazima lica, glasovima, pokretima i dr.). Zahvaljujući spremnosti da se odazove i ponavlja ove znake (što predstavlja poseban oblik komunikacije), uspostavlja se harmoničan odnos u kome učesnici mogu da predvide ponašanje jedan drugom, što stvara osećanje bliskosti, razumevanja i sigurnosti za oboje. Rađa se i uzajamna privrženost koja jača ukoliko je ne naruši strah deteta da ne bude napušteno. On se javlja kada majka ne obraća dovoljno pažnje na dete ili ga predugo ostavlja samo.

Sa uzrastom sa odnos između majke i deteta postepeno menja, ali ostaje prislan i značajan za detinji razvoj ukoliko demokratičan i omogućava mu da izrazi svoje potrebe, oseća se kao ličnost, ima inicijativu i svi više bude partner odraslima u kući. Sasvim suprotan ishod ima suviše restriktivno ili nezainteresovano permisivno držanje prema detetu, kao i nespremnost roditelja da ga oslobađaju od svog tutorstva. Odnos majke prema detetu zavisi od niza faktora kao što su broj dece u porodici, redosled i vremenski razmak između njihovog rođenja, pol i druge karakteristike samog deteta itd. Uspešnost njenih vaspitnih uticaja je uslovljena podrškom koju ima od ostalih članova porodice, iskustvom, zdravstvenim stanjem, starošću i dr.

“Polazeći od odnosa koji uspostavi sa majkom, kao i najužim članovima porodice, dete će graditi sve ostale odnose prema drugim ljudima, prema životu, kao i samome sebi. I pored toga što je u ovom pogledu biološku majku moguće zameniti nekom drugom osobom, deca koja nisu imala prilike da u prelomnim periodima razvoja osete materinsku ljubav nose trajne posledice na svojoj ličnosti, imaju problema u socijalnoj adaptaciji, izboru bračnog druga, odnosu prema sopstvenoj deci

i dr. Otuda majka ostaje ne samo “stub porodice” već i uslov valjanog porodičnog vaspitanja kojim se obezbeđuje pravilan psiho-socijalni razvoj i sazrevanje ličnosti, prebrođivanje razvojnih kriza i uspešno uključivanje deteta u širu društvenu zajednicu.” (Milić A.,1987, :166.)

Otac kao faktor vaspitanja

Vaspitni uticaj oca zavisi od: položaja porodice i žene u društvu, preovlađujućeg tipa porodice datom vremenu i sredini, modelu braka roditelja, usklađenosti njihovih bračnih odnosa i shvatanja o ulozi partnera u braku, strukture porodice, očevo viđenja sopstvene uloge u porodici i njegovog zadovoljstva očinstvom, vrste i stepena njegovog uključivanja u neposrednu negu deteta, očevih ličnih karakteristika, pola deteta.

Empirijskih podataka bilo je malo do 70-ih godina, kada je „otkriveno da su i očevi roditelji“. Promenjena su teorijska shvatanja o ulozi roditelja u dečijem razvoju, kao što je promenjeno i stvarna uloga oca u porodici, za tradicionalnu patrijarhalnu porodicu u industrijskom društvu, u kojoj je otac jedini ekonomski oslonac, zaposlen van kuće i samo se povremeno bavi decom, dok je majka zadužena za domaćinstvo i potpunu brigu o deci – moglo je važiti shvatanjem da otac nema značajnu ulogu u detetovom razvoju do treće godine („vaspitni matrijarhat”, „društvo bez oca”), kada počinje za dete predstavnika autoriteta, glavni faktor ograničavanja ponašanja, prenosilac društvenih, moralnih i kulturnih vrednosti, veza sa svetom van porodice.

U savremenom, „partneskom” modelu braka gde su oba supružnika zapošljena van kuće, podrazumeva se njihova zajednička odgovornost za podizanje dece; otac uključen u neposredne aktivnosti sa decom najranijeg uzrasta (svakodnevna nega i čuvanje, igra, razgovor, druženje).(Milić A.,1987)

Prema novim proučavanjima, uticaj oca može biti veoma značajan još u ranom detinjstvu, dete može biti emotivno više vezano za njega nego za majku, a rano odvajanje od oca može biti isto tako nepovoljno kao i odvajanje od majke. Smatra se da su emotivna veza oca i deteta formira još u prvim danima po rođenju (u nekim zemljama omogućen je u porodilištima rani kontakt oca i deteta, što može ne samo na neposredan već i na posredan način uticati na formiranje njihove emotivne veze, mada nije dokazano postojanje „kritičnog perioda” za tu vezu. Još uvek se ne može određenije govoriti o specifičnostima vaspitnog uticaja oca; govori se o njegovom opštem pozitivnom značaju za detetov saznajni, društveno-moralni i emotivni razvoj. Prema nekim istraživanjima otac ima značajnu ulogu za razvoj (kod dečaka) otpora prema kršenju moralnih standarda i samokontrole. O ulozi oca u moralnom razvoju postoje dve vrste shvatanja: paronovsko – otac unosi u porodici najšire društvene norme; frojdovsko – identifikacijom sa ocem dečak usvaja moralne standarde društva.

“Prema tradicionalnim teorijama identifikacije, otac je glavni model za dečake u razvoju ponašanja tipičnog za pol, a majka devojčice. Međutim, prema savremenim shvatanjima on je značajan kao lični uzor u identifikaciji za ćerke. O vaspitnom uticaju oca zaključuje se na osnovu podataka o posledicama njegovog odsustva: deca koja rastu bez oca češće imaju problema u shvatanju polne uloge, niže skorove na merilima intelektualnog i moralnog razvoja, lošiji školski uspeh, agresivna su i sklonija prestupništvu. (Milić A.,1987)

Ove posledice su izraženije kod dečaka nego kod devojčica, zavisi od tipa očevog odsustva (napuštanje porodice, razvod, smrt), i detetovog uzrasta kada je odsustvo nastalo; one mogu biti ublažene prisustvom očuha (zavisno od veze očuh – dete) kao i načinu majčine nege.

METODOLOGIJA RADA

PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja ovog empirijskog istraživanja je uloga oca u vaspitno-obrazovnom procesu, pa se planiralo doći do saznanja o stepenu uključenosti oca u odgoju dece, o posledicama kod uključenosti i ne uključenosti očeva od strane majki.

Cilj teorijske analize

Cilj istraživanja se temelji na tome da se istraže, ustanove, analiziraju i interpretiraju podaci o tome da li učenici odnosno očevi dovoljno uključeni i da li pridaju dovoljan značaj potrebama za učešće u odgoju svoje dece.

Zadaci teorijske analize

Na osnovu postavljenog cilja, proizlaze osnovni zadaci rada:

- Ispitati i utvrditi da li je na zadovoljavajućem nivou učešće očeva u vaspitno obrazovnom procesu dece

- Ispitati i utvrditi da li je percepciju očeva dovoljno razvijena o njihovoj ulozi u vaspitanju.

Hipoteze istraživanja

Glavna hipoteza istraživanja

Uloga oca je veoma značajna i podjednako važna kao i uloga majke u vaspitno-obrazovnom procesu dece

Podhipoteza istraživanja

Deca su samouverinija i sigurnija u sebe, kad su očevi uključeni u njihovom vaspitno-obrazovnom putu.

Metode istraživanja

Metode koje su korištene u ovom istraživanju su slijedeće:

- Metoda teorijske analize

- Servej metoda kao metoda koja se temelji na ispitivanju stavova

- Metoda ispitivanja

- Analitičko – deskriptivna metoda kao metoda istraživanja, analiziranja i opisivanja

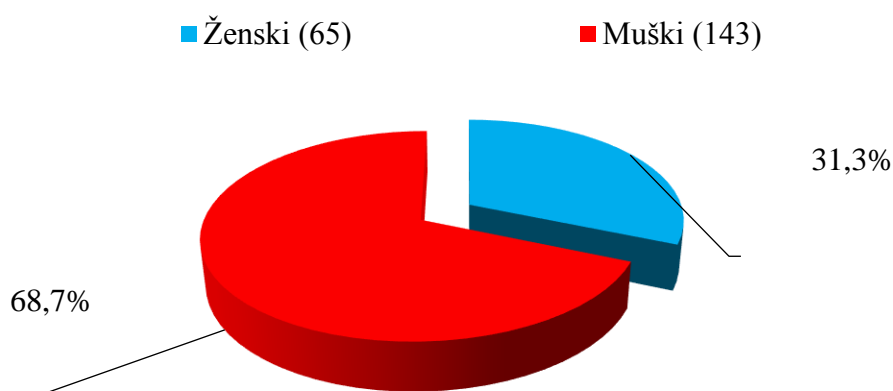
REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Na izdvojenu varijablu slobodno vreme provodim sa decom kroz usmerene vaspitno obrazovne aktivnosti "Uloga oca u odgojno obrazovnom procesu dece na području sjevernog dijela Sandžaka" istraživali su se stavovi roditelja s obzirom na pol, uzrast i na mesto boravka.

Uzorak istraživanja je obuhvatio 208 ispitanika, roditelja sa područja Severnog dela Sandžaka (Novi Pazar – 58, Sjenica – 77 i Tutin – 73), obrada podataka se vršila SPSS programskim paketom.

Tabela 1. Slobodno vreme provodim sa decom kroz usmerene vaspitno obrazovne aktivnosti *s obzirom na pol*

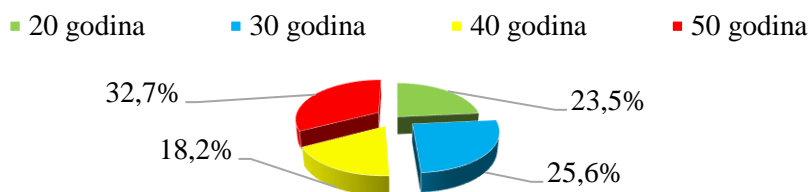
Parametri	Pol	N	M	SD	Razl. M	F	Znač.	t-vrijed.	Znač.
Samoaktualizacija	Ž	65	4,52	,503	-,24	23,93	,000	-3,325	,001
	M	143	4,76	,427					

Grafikon 1. Slobodno vreme provodim sa decom kroz usmerene vaspitno obrazovne aktivnosti *s obzirom na pol*

Kada je zainteresovanost očeva za učešće u vaspitanje svoje dece $t = -3,325$ i njegova značajnost $\text{Sig.} = 0,001$ ukazuju da postoji statistički značajna razlika u stavovima između ispitanika. Aritmetička sredina nam pokazuje da učenici ženskog pola imaju pozitivnija mišljenja u odnosu na ispitanike muškog pola. Vrijednost standardne devijacije (SD) pokazuje da je odstupanje od aritmetičke sredine (M) veće kod ispitanika muškog pola.

Tabela 2. Struktura ispitanika (roditelja) s obzirom starosnu dob

Parametar	N	df	F	Sig.
Samoaktualizacija	208	3	12.138	0.000

Grafikon 2. Struktura ispitanika (roditelja) s obzirom starosnu dob

Dio istraživanja koji se odnosio uključenošću očeva u svakodnevne aktivnosti dece s obzirom na uzrast i mesto vrednosti F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuje da postoji statistički značajna razlika između ispitanika.

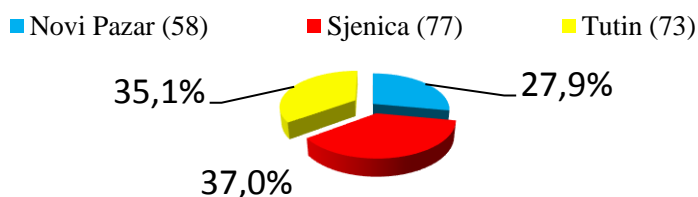
Tabela 3. Uključenost očeva u svakodnevne aktivnosti dece i mogućnost za samoaktualizaciju (potrebu za postignućem) s obzirom na starosnu dob

Starosna dob		MD	SE	SIG.
20 GOD	20	-.463	,085	,000
	30	-,369	,093	,000
	40	-,412	,081	,000
30	20	,463*	,085	,000
	30	,093	,092	,310
	40	,051	,079	,521
40	20	,369*	,093	,000
	30	-,093	,092	,310
	40	-,043	,087	,626
50	20	,412*	,081	,000
	30	-,051	,079	,521
	40	,043	,087	,626

Rezultati nam pokazuju da postoji statistički značajna razlika između 20 tih i 30 tih, 20 i 40, te između 20 i 50 godina. Dakle, stavovi roditelja 20 tih godina statistički se razlikuju od stavova starijih roditelja. Razlike između 30, 40 i 50 razreda srednje škole nisu statistički značajne. Te konačno, uključenošću očeva u svakodnevne aktivnosti dece s obzirom na mesto nam pokazuje (F-test i značajnost Sg) da postoji statistički značajna razlika između ispitanika .

Tabela 4. Aktivnosti u slobodnom vremenu doživljam prije svega kao potrebu za postignućem (samoaktualizaciju) – upoređivanje značajnosti s obzirom na mjesto

Mesto	MD	SE	SIG.
Novi Pazar	-,071	,076	,352
Sjenica	-,379*	,077	,000
Tutin			
Sjenica	,071	,076	,352
Novi Pazar	-,308*	,071	,000
Tutin			
Tutin	,379*	,077	,000
Novi Pazar	,308*	,071	,000
Sjenica			

Grafikon 3. Struktura ispitanika (roditelja) s obzirom na mesto boravka

Upoređivanjem značajnosti, s obzirom na mesto a kada je u pitanju uključenost očeva u svakodnevne aktivnosti dece, vidimo da postoje statistički značajne razlike između Nov Dakle, ispitanici koji žive u Tutinu statistički se razlikuju u stavovima o uključenost očeva u svakodnevne aktivnosti dece od ispitanika u Novom Pazaru i Sjenici. Razlike između ispitanika koji žive u Novom Pazaru i Sjenici nisu statistički značajne.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Možemo izvesti sledeće zaljučke, porodica je prva grupa u kojoj se dete socijalizuje. Od porodice i porodične atmosfere zavisi zapravo i vaspitanje deteta, i njegovo odrastanje u zdravu i celovitu ličnost. Bez obzira da li je u porodici jedno dete, ili više dece, da li je dete ometeno u razvoju, dete je dete, i uloga porodice jeste da to dete podstiče, podržava ... a ne da ga sputava.

Pedagoško obrazovanje roditelj ima veoma važnu ulogu. Naime, ako su roditelji pedagoški obrazovani, svakako će na najbolji mogući način vaspitati svoje dete. Isto

tako, ukoliko je dete sa nekim teškoćama u razvoju, pedagoški odgojeni roditelji, će znati kako da se na najbolji način postave prema tom detetu kako bi mu omogućili normalan život koliko je to za to dete moguće. Obrazovanje roditelja je drugi važan faktor porodičnog vaspitanja. Obrazovani roditelji će se mnogo bolje postaviti prema deci od onih roditelja koji nisu obrazovani. Obrazovani roditelji će pokušavati da utiču na svih pet komponenti kod vaspitanje svoje dece. Intenzivno će posmatrati emocionalni, fizički i psihički razvoj svoje dece. Obezbediće detetu zdravu i toplu porodičnu atmosferu, razvijati kod njega osećanja poput empatije, i pripremati ga za nove izazove koji mu slede. Pomoći će detetu da se adaptira u vrtiću, jer pedagoški obrazovani roditelji znaju koliko je bitno da dete bude u grupi sa drugom decom. Znaju da je pored porodice ta socijalizacija u vrtićima ključna za dobar razvoj i vaspitanje svog deteta.

Prema novim proučavanjima, uticaj oca može biti veoma značajan još u ranom detinjstvu, dete može biti emotivno više vezano za njega nego za majku, a rano odvajanje od oca može biti isto tako nepovoljno kao i odvajanje od majke. Smatra se da su emotivna veza oca i deteta formira još u prvim danima po rođenju (u nekim zemljama omogućen je u porodilištima rani kontakt oca i deteta, što može ne samo na neposredan već i na posredan način uticati na formiranje njihove emotivne veze, mada nije dokazano postojanje „kritičnog perioda” za tu vezu. Još uvek se ne može određenije govoriti o specifičnostima vaspitnog uticaja oca; govori se o njegovom opštem pozitivnom značaju za detetov saznavni, društveno-moralni i emotivni razvoj. Prema nekim istraživanjima otac ima značajnu ulogu za razvoj (kod dečaka) otpora prema kršenju moralnih standarda i samokontrole. O ulozi oca u moralnom razvoju postoje dve vrste shvatanja: paronovsko – otac unosi u porodici najšire društvene norme; frojdovsko – identifikacijom sa ocem dečak usvaja moralne standarde društva.

PRILOG

ANKETNI UPITNIK I SKALA PROCJENE

Stepen uključenosti očeva u vaspitno-obrazovnom procesu dece na području

Sjevernog Sandžaka

Dragi ispitanici,

Ovo istraživanje se provodi na području Sjevernog Sandžaka. Svi podaci će biti obrađivani za sve sudionike istraživanja i tvoji lični podaci neće biti otkriveni.

Prije nego što kreneš sa ispunjavanjem ankete, u nastavku možeš naći definiciju slobodnog vremena.

I Opšti podaci (Zaokruži)

Pol :	a) muški	b) ženski		
Uzrast :	a) 20 god	b) 30 god	c) 40 god	d) 50 god
Mesto boravka:	a) Novi	b) Sjenica	c) Tutin	d) drugo

	Pazar			
--	-------	--	--	--

II Skala stavova

1. Koliko prosečno imaš slobodnog vremena koje provodiš sa svojom decom? (zaokruži)

- a) uopšte nemam slobodnog vremena
- b) do 1 sat na dan
- c) 2 do 3 sata dnevno
- d) preko 3 sata dnevno

2. U kojoj meri si zadovoljan/a sprovođenjem slobodnog vremena i uključivanjem u vaspitno obrazovni proces dece? (zaokruži svoj stav)

- a) u potpunosti sam nezadovoljan/a
- b) nezadovoljan/a sam
- c) niti sam zadovoljan/a niti sam nezadovoljan/a
- d) zadovoljan/a sam
- e) u potpunosti sam zadovoljan/a

3. Jesi li član/ica neke organizacije koja okuplja mlade očeve? (zaokruži)

- a) DA
- b) NE

4. Ako je odgovor iz 3. zadatka DA koji je tvoj najvažniji povod za pristupanje organizaciji koja okuplja mlade roditelje? (zaokruži i/ili dopiši, moguće više odgovora)

- a) višak slobodnog vremena
- b) ostvarivanje vlastitih ineteresa/razvoja novih vještina
- c) želja za upoznavanjem novih ljudi
- d) nagovor prijatelja
- e) želja da mogu nešto promijeniti
- f) drugo (navesti) _____

5. Ako je odgovor iz 3. zadatka NE odgovori zašto nisi član neke organizacije koja okuplja mlade roditelje? (zaokruži jedan odgovor ili dopiši)

- a) ne zanima me članstvo u organizaciji koja okuplja mlade roditelje
- b) nemam dovoljno vremena da bih bio član/ica organizacije koja okuplja mlade roditelje
- c) u mojoj lokalnoj zajednici ne postoji takva organizacija koja okuplja mlade roditelje očeve prvenstveno
- d) ne sviđa mi se osoba koja vodi aktivnosti u organizaciji koja okuplja mlade roditelje
- e) drugo (navesti) _____

6. Koliko si zadovoljan/a ponudom aktivnosti za roditelje sa svojom decom vremena u mestu u kojem živiš?

- a) u potpunosti sam nezadovoljan/a
- b) nezadovoljan/a sam
- c) niti sam zadovoljan/a niti sam nezadovoljan/a
- d) zadovoljan/a sam

e) u potpunosti sam zadovoljan/a

7. Na koji se način najčešće informišeš o svojim mogućnostima za uključivanje u vaspitno obrazovni proces deteta

- putem interneta
- putem medija
- preko poznanika i prijatelja roditelja
- obraćanjem nadležnim institucijama
- kroz saradnju s organizacijom za mlade roditelje
- drugo (navesti) _____

8. Bi li želio/la imati na raspolaganju mesto gdje bi se mogao/la savjetovati u vezi sa

različitim pitanjima vezanima za uključivanje roditelja u vaspitno obrazovne aktivnosti? (zaokruži)

- a) da b) ne

9. Prema tvom mišljenju, s kojim problemima se mladi roditelji u tvojoj lokalnoj zajednici najčešće susreću? (zaokruži maksimalno pet problema)

- a) fizičko nasilje među mladima
- b) nedostatak tolerancije prema manjinskim društvenim skupinama (vjerske, nacionalne, osobe s invaliditetom, starije osobe i dr.)
- c) nezaposlenost mladih
- d) ovisnost mladih o drogama, alkoholu i duhanu
- e) nekvalitetno i nedostupno obrazovanje
- f) niska politička participacija mladih
- g) nedovoljna briga društva i države za mlade
- h) nizak životni standard
- i) nedostatak interesa za društvena zbivanja
- j) okupiranost zabavom i potrošnjom
- k) nedostatak životne perspektive
- l) problem stanovanja
- m) nepostojanje mjesta za izlaske i druženja
- n) neki drugi (navesti) _____

10. Želiš li još nešto reći, a nismo te pitali?

Hvala na

saradnji!

BIBLIOGRAFIJA

1. Vilotijević, N. (2002) Porodična pedagogija. Beograd: Učiteljski fakultet. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača
2. Vukov, M. i sar. (1994) Putevi i stranputice porodice. Beograd: Kultura
3. Vilotijević N., Porodična pedagogija, Beograd, 1999. god.
4. Grandić, R. (2006) Prilozi porodičnoj pedagogiji. Novi Sad: Savez pedagoških dr
5. Đorđević D., Velike brige mali saveti, Gornji Milanovac, 1975.
6. Đorđević D., Pedagoška psihologija, Gornji Milanovac, 1980.
7. Golubović, Z., „Porodica kao ljudska zajednica“, Zagreb, 1981. god.
8. Ekerman, N. (1987) Psihodinamika porodičnog života. Podgorica: Pobjeda
9. Stanojlović, B. (1994) Porodica i vaspitanje dece. Beograd: Naučna knjiga
10. Prodanović, Lj. (1990) Sadržaji, oblici i metode saradnje vaspitno-obrazovnih organizacija i porodice, Pedagoška stvarnost, 1-2, Novi Sad
11. Rosić, V., Zloković, J. (2002) Prilozi obiteljskoj pedagogiji. Rijeka: Graftrade
12. Obitelj - škola - društvo (zbornik radova) (1999) Zagreb: HPKZ
13. Pjurkowska-Petrović, K. (1990) Dete u nepotpunoj porodici. Beograd: Prosveta
14. Koković, D. Tripković, M. Mitrović, M., Sociologija, Novi Sad
15. Stojaković, M., Čovek i društvo, Vranje, 2005. god.
16. Matić, V., „Sociologija“, Beograd, 2005. god.
17. Milić, A., „Rađanje moderne porodice“, Beograd, 1988. god.
18. Mladenović, M., „Uvod u sociologiju porodice“, Univerzitet u Beogradu, Beograd, 1969. god.
19. Petković, V., „Sociologija“, Visoka Poslovna Škola, Čačak, 2008. god.
20. Jovanović B., (1998), Porodično vaspitanje, Jagodina
21. Malić J., Mužić V., Pedagogija, Zagreb, 1986.
22. Mandić P., Saradnja porodice i škole, Sarajevo, 1980.
23. Košiček M., I vaše dete je ličnost, Zagreb, 1968.
24. Krneta LJ., Pedagogija, Beograd, 1979.

RESUME

We can report the following conclusions, the family is the first group in which the child socializes. The upbringing of the child, and his growing into a healthy and complete personality, actually depends on the family and the family atmosphere. Regardless of whether there is one child in the family, or shouting at children, whether the child is developmentally disabled, the child is a child, and the role of the family is to encourage, support and not to hinder that child.

Pedagogical education, the parent has a very important role. Namely, if the parents are pedagogically educated, they will certainly raise their child in the best possible way. Also, if a child with some developmental difficulties, pedagogically educated parents, will know how to best treat that child in order to enable him to live a normal life as much as possible for that child. Parental education is another important factor in family upbringing. . Educated parents will treat their children much better than those parents who are not educated. Educated parents will try to influence all five components in the upbringing of their children. They will intensively observe the

emotional, physical and mental development of their children. It will provide the child with a healthy and warm family atmosphere, develop feelings such as empathy, and prepare him for the new challenges that follow. It will help the child to adapt in kindergarten, because pedagogically educated parents know how important it is for a child to be in a group with other children. They know that in addition to the family, that socialization in kindergartens is key to the good development and upbringing of their child.

According to new research, the influence of the father can be very significant in early childhood, the child can be more emotionally attached to him than to the mother, and early separation from the father can be just as unfavorable as separation from the mother. It is believed that the emotional bond between father and child is formed in the first days after birth (in some countries, early contact between father and child is allowed in maternity hospitals, which can not only directly but also indirectly affect the formation of their emotional bond, although not The existence of a "critical period" for this relationship has been proven. The specifics of the father's educational influence cannot yet be said more specifically; his general positive significance for the child's cognitive, socio-moral and emotional development is discussed. There are two types of understanding of the role of the father in moral development: paronovsko - the father introduces the broadest social norms in the family, Freudian - identification with the father, the boy adopts the moral standards of society.